

МОРФОФУНКЦІОНАЛЬНИЙ СТАН ПЕЧІНКИ І НИРОК ЩУРІВ ЗА ВПЛИВУ ПЛОДІВ КМИНУ (*FRUCTUS CARVI*) НА ТЛІ ВИСОКОЖИРОВОГО РАЦІОНУ

Дежкіна Н. О., здобувачка вищої освіти другого (магістерського) рівня освіти
2 курсу ОП «Ветеринарна медицина» (термін навчання 5 років 10 місяців)

Науковий керівник: Лещова М.О., канд. вет. наук, доцентка
Дніпровський державний аграрно-економічний університет,
м. Дніпро, Україна

Актуальність. Кмин звичайний (*Carum carvi* L.) відома рослина з родини селерові (*Ariaceae*). В багатьох країнах її культивують як лікарську і харчову рослину. Сировиною для фармакології є плоди кмину (*Fructus carvi*), оскільки саме вони містять ефірну олію (3–7%), жирну олію (14–22%), флавоноїди, дубильні речовини, вітаміни (рибофлавін, тіамін, фолієва кислота), макроелементи (кальцій, фосфор, магній, натрій, калій). Основні активні речовини ефірної олії – це лімонен, карвон, гераніол і метилхавікол; жирної олії – петрозелінові та фенолкарбонові кислоти, стероїдні сполуки, поліацетилени і кумарини; серд флавоноїдів – кемпферол, кверцетин, ізорамнетин [1]. Завдячуючи своєму складу плоди кмину застосовують у лікуванні й профілактиці хвороб травної системи, зокрема при атонічних запорах, метеоризмі, кишкових болях з метою посилення тонуусу кишківника і підвищення перистальтики [2]. Також настій з плодів кмину здатний посилювати функцію підшлункової залози та жовчного міхура, а відвар володіє відхаркувальною і бронхолітичною дією. Плоди кмину мають бактерицидну, жовчогінну і потогінну дію [3].

Мета – встановити морфофункціональний стан печінки і нирок білих лабораторних щурів, яким упродовж 30 діб згодовували раціон з високим вмістом жиру та з додаванням плодів кмину (*Fructus carvi*).

Матеріали і методи. Дослід проведено у віварії на кафедрі анатомії, гістології і патоморфології тварин Дніпровського державного аграрно-економічного університету. В 30-добовому експерименті з 15 дорослих білих лабораторних щурів сформовано три групи (n = 5). Тваринам згодовували високожировий раціон (стандартний повноцінний раціон зі додаванням 15% рослинної олії). Щурам першої дослідної групи до раціону додавали 0,5% подрібнених сухих плодів кмину (*Fructus carvi*) («Ліктрави», м. Житомир, Україна), а другої – 2% від маси раціону, а тварини контрольної групи споживали лише високожировий раціон.

Через 30 діб, після евтаназії тварин, відбирали печінку і нирки, зважуванням визначали їх абсолютну масу і вираховували масовий коефіцієнт за формулою:

$$\text{Масовий коефіцієнт (\%)} = \text{Маса}_{\text{орг}} : \text{Маса}_{\text{тіла}} \times 100$$

Відібрану кров направляли в лабораторію (НДЦ «Biosafety Center») для визначення біохімічних показників. Для з'ясування функціонального стану печінки визначали: вміст сечовини, загального білка, загального білірубину. А

функціональний стан нирок оцінювали за вмістом у крові креатиніну. Статистичну обробку результатів проводили однофакторним дисперсійним аналізом (ANOVA).

Результати. Важливим інтегральним показником, що відображає рівень обмінних процесів в організмі лабораторних тварин у дослідах, є зміна маси тіла та окремих внутрішніх органів. Цей показник часто визначають під час досліджень токсичності препаратів і кормових добавок. Аналізуючи отримані результати встановили, що додавання до високожирового раціону плодів кмину достовірно вплинуло лише на масові показники нирок. Маса нирок при споживанні 0,5% плодів кмину тваринами першої дослідної групи зменшилась на 20,4%, порівняно з контрольною групою і на 19,6%, порівняно з другою дослідною. Масовий коефіцієнт при цьому знизився в обох дослідних групах (табл. 1).

Таблиця 1 – Масові показники печінки і нирок лабораторних щурів, які отримували плоди кмину (*Fructus carvi*) та високожировий раціон, ($x \pm SD$, $n = 15$)

Орган		Групи тварин		
		контрольна (високожировий раціон)	перша дослідна (високожировий раціон +0,5% плода кмину)	друга дослідна (високожировий раціон +2,0% плода кмину)
Печінка	Абсолютна маса, г	8,17 ± 0,68	7,46 ± 1,04	8,39 ± 0,74
	Масовий коефіцієнт, %	2,57	2,77	2,45
Нирка	Абсолютна маса, г	0,98 ± 0,10	0,78 ± 0,12*	0,97 ± 0,08 [#]
	Масовий коефіцієнт, %	0,31	0,29	0,28

Примітка: * – достовірно порівняно з контрольною групою ($P > 0,05$); [#] – достовірно порівняно з першою дослідною групою ($P > 0,05$).

Також поїдання щурами плодів кмину на рівні тенденції викликало зміну маси печінки, порівняно з тваринами контрольної групи. Так за споживання 0,5% плодів кмину додатково до високожирового раціону абсолютна маса печінки достовірно зменшилась на 8,69%, а 2% плодів кмину посприяло її збільшенню на 2,69%. При цьому масовий коефіцієнт печінки теж змінювався, але навпаки. Так 0,5% плодів кмину до раціону зумовило підвищення масового коефіцієнту печінки (до 2,77%), а 2% – зниження цього показника (до 2,45%), порівняно з контрольною групою.

Аналізуючи отримані результати біохімічного аналізу крові встановили, що додавання до високожирового раціону плодів кмину достовірно вплинуло лише на показник загального білку. У щурів першої дослідної групи (0,5% плодів кмину) цей показник збільшився на 9,5%, порівняно з контрольною групою, на 10,2%, порівняно з другою дослідною (2% плодів кмину) (табл. 2).

Достовірно в крові змінився і рівень сечовини у тварин, які отримували 2% плодів кмину, порівняно з щурами на 0,5% плодів кмину в раціоні.

Рівень білірубіну і креатиніну в крові дослідних тварин, які протягом 30 діб отримували плоди кмину додатково до високожирового раціону достовірно не змінився.

Таблиця 2 – Біохімічні показники крові лабораторних щурів, які отримували плоди кмину (*Fructus carvi*) та високожировий раціон, ($x \pm SD$, $n = 15$)

Показники	Групи тварин		
	контрольна	перша дослідна (0,5% плодів кмину)	друга дослідна (2% плодів кмину)
Загальний білок, г/л	74,5 ± 2,60	81,6 ± 2,51*	74,0 ± 2,92 [#]
Сечовина, ммоль/л	5,14 ± 1,10	5,56 ± 1,18	4,24 ± 0,48 [#]
Білірубін, мкмоль/л	2,96 ± 0,34	3,08 ± 0,39	3,06 ± 0,51
Креатинін, мкмоль/л	46,8 ± 5,22	43,4 ± 5,81	48,2 ± 3,35

Примітка: * – достовірно порівняно з контрольною групою ($P > 0,05$); [#] – достовірно порівняно з першою дослідною групою ($P > 0,05$).

Висновки.

У лабораторних щурів, які упродовж 30-добового експерименту отримували плоди кмину (*Fructus carvi*) в складі високожирового раціону морфофункціональний стан печінки і нирок залишився високим. Суттєвий вплив на масові показники органів і біохімічні показники крові мало додавання 0,5% плодів кмину. У тварин знизилася абсолютна маса і масовий коефіцієнт нирок та підвищився рівень загального білку крові, порівняно і з контрольною і другою дослідною (2% плодів кмину) групами. Тому плоди кмину (*Fructus carvi*) є перспективною лікарською рослиною, але застосування її при порушенні обміну речовин, зумовленому незбалансованим раціоном, потребують подальших ретельних досліджень.

Список використаних джерел

1. Zderkiewicz, T. (2015). Content of oil in different stages of ripen fruits of diploid and tetraploid cumin, *Carum carvi* L. Acta Agrobotanica, 24(1), 121–127. <https://doi.org/10.5586/aa.1971.007>
2. Фармацевтична енциклопедія. Електронний ресурс. <https://www.pharmacencyclopedia.com.ua/article/366/fialka-trikolirna>
3. Jang, M., & Han, I. (2023). Quality characteristics and physiological activities of Caraway (*Carum carvi*) Sulgidduk. Korean Journal of Food Science and Technology, 55(6), 574–585. <https://doi.org/10.9721/kjfst.2023.55.6.574>